

55 let od sovětské invaze do Československa

21.8.2023 - | Městská část Praha 1

První civilní obětí se stala pětadvacetiletá (roz. Srbová). Studentka ČVUT a matka dvouletého syna Jiřího přišla o život na Klárově. Tuto mladou ženu zasáhla nesmyslná střelba sovětského vojáka 26. srpna 1968. Následky průstřelů důležitých orgánů byly fatální a Marie Charoušková vážným zraněním následně v nemocnici podlehla. Na Klárově na její počest byla umístěna pamětní deska, kterou ovšem úřady nechaly odstranit po údajném poničení v roce 1970. Desku se podařilo obnovit až po revoluci zásluhou studentů fakulty ČVUT.

Tři týdny po vpádu vojsk Varšavské smlouvy došlo k dalšímu **incidentu v Praze 1**, který tentokrát ukončil život teprve šestnáctiletému **Miroslavu Beránkovi**. Ten se dostal do slovní rozepře s opilým sovětským vojákem Rudněvem, když ho označil za okupanta. Po ostré výměně názorů vytáhl Rudněv zbraň a střelil chlapce do hrudi. Beránek zemřel ještě při převozu do nemocnice. Ačkoliv tehdejší prokuratura odsoudila vraha ke třem letům vězení a pozůstalým kondoloval i prezident Ludvík Svoboda s nejvyšším vedením KSČ, nesměly se o příčině smrti Miroslava Beránka šířit žádné informace, protože by se jednalo o protisovětskou propagandu.

To jsou příběhy dvou zmařených životů srpnové invaze. Kromě dalších přímých obětí. Nezapomínejme ani na ty, které fyzicky i psychicky zničilo následné období normalizace. Srpen 1968, budiž mementem toho, že svoboda není samozřejmost ani v dnešní době. Podobné příběhy musí prožívat lidé jen pár set kilometrů od našich hranic.

V roce 1968 jsme bydleli na Václavském náměstí, v zadním traktu obchodního domu Darex (číslo 11). Prázdniny jsem s dvěma malými dětmi trávil v Krušných horách nedaleko městečka Nejdek. Můj manžel, režisér Krátkého filmu Praha, byl v srpnu povolán na vojenské cvičení, které trávil v Armádním filmu. Krátce před invazí si vzal volno a jel se za námi podívat. Již **v noci z 20. na 21. srpna** jsme slyšeli zdálky rachocení motorů, ale nepřikládali jsme tomu nějakou váhu – bylo krásné léto a my si užívali s dětmi. **V půl šesté ráno** nás vzbudila moje sestra, kterou vzbudilo její malé miminko. Ty zprávy byly strašné. Stáli jsme u rádia a plakali.

Manžel sedl do auta a okolo kolon tanků jel do Prahy, kde s kolegy z Krátkého filmu natáčeli, co mohli. Později natočený materiál propašoval do Kanady, kde v té době dokončoval ve spolupráci s **National Film Board Canada** práce na celovečerním dokumentu o Kanadě – Indiánské léto (<https://www.csfd.cz/film/223187-indianske-leto/recenze/>). Z natočeného materiálu sestříhal o okupaci film **Seven Days to Remember** (Sedm dní k zapamatování), komentář k němu namluvil Jiří Voskovec (<https://www.csfd.cz/film/258605-seven-days-to-remember/filmoteka/>). K jeho autorství se manžel přihlásil až po revoluci, kanadští přátelé se postarali o to, aby se ani sověšští ani českoslovenští komunisté nedozvěděli, kdo byli autor a jeho spolupracovníci (**na výročí invaze, 21. 8. 1969** film dávali v kanadské televizi a ze sovětské ambasády volali, že zmeškali titulky, jestli by jim mohli říci, kdo film dělal).

Jednu historku z toho osudného dne a Václavského náměstí ale mám. Moje přítelkyně Eliška, jejíž smíšená česko-německá rodina pocházela z pohraničí, měla bratrance, který se po odsunu do Německa angažoval v politice a byl poslancem. Po válce měl strach přijet se do Čech podívat, odhodlal se k tomu až v uvolněných šedesátých letech – bohužel asi tři dny před okupací. Bydleli tehdy v našem bytě a jeden z našich příbuzných je brzy ráno 21. srpna vzbudil, že jsme okupováni. Bratranec se sbalil a běžel na vlak do Německa tak rychle, že si u nás nechal polovinu věcí, které jsme mu pak složitě vraceli.

Po návratu z prázdnin, nás čekaly tanky před domem (za zmínku stojí, že před hotelem Jalta dostávaly parkovací lístky od místního hlídače parkoviště), rozstřílená fasáda Národního muzea a pomalu se utahující šrouby normalizace.

<https://www.praha1.cz/55-let-od-sovetske-invaze-do-ceskoslovenska>